

Urgell aposta per “una ecologia amb fons espiritual”

Dill, 4/07/2016 per Catalunya Religió

([Bisbat d'Urgell](#)) La situació mediambiental del planeta, de la “casa comuna”, demana mesures urgents que en garanteixin la sostenibilitat. Ara fa un any el **papa Francesc** va denunciar la greu situació amb la publicació de l'encíclica *Laudato Si'*. I aquest dissabte un centenar de persones es van aplegar a l'Auditori Rocafort de Sant Julià de Lòria per aprofundir en l'anàlisi i les propostes de l'encíclica, en el marc de la Càtedra de Pensament Cristià del bisbat d'Urgell.

L'arquebisbe d'Urgell **Joan-Enric Vives** va donar la benvinguda a aquesta tretzena edició de la Càtedra, titulada 'Vers una ecologia integral i social'. L'acte va comptar amb intervencions de **Lluc Torcal**, procurador general de l'Orde del Cister, amb la ponència 'Una panoràmica de l'estat de la terra a la llum de [Laudato Si'](#) del papa Francesc'; **Josep M. Mallarach**, membre de la Comissió d'Àrees Protegides i Política Ambiental (UICN), amb la ponència 'El vincle entre naturalesa i espiritualitat. Cap a un nou paradigma'; i **Francesc Torralba**, professor de la Universitat Ramon Llull i Director de la Càtedra de Pensament Cristià, amb la ponència 'Eixamplar el sentit de l'ètica ecològica. La persona humana en el centre de tot'.

Mirada contemplativa i guarició

El monjo cistercenc **Lluc Torcal** va recordar la “conversió ecològica” que proposa el papa. La idea d'una “ecologia integral”, que atén a la idea clàssica de medi ambient però introduint alhora la persona com a element central, ha despertat un debat a escala mundial que de ben segur ha de tenir conseqüències positives en un futur no gaire llunyà.

Torcal va precisar que l'encíclica representa “un nou element de la Doctrina Social de l'Església i, per tant, el seu contingut s'ha d'integrar dins del Magisteri de l'Església i no es pot qualificar d'opinió o de concessió a les modes del temps”. Així mateix va dir que “l'encíclica, com a part de la Doctrina social de l'Església que és, no tracta simplement del problema ecològic i ambiental des d'una perspectiva teòrica sinó que està enfocada clarament a l'acció a través d'un procés de conversió ecològica integral. Aquest procés de conversió obre el cor a una mirada contemplativa capaç de lloar Déu per les seves obres i treballar per la guarició de la nostra casa comuna, del nostre planeta. Aquesta mirada veu l'univers com un misteri que invita a descobrir un missatge d'harmonia universal que evoca el misteri més profund de la comunió i del destí comú de tota la creació. La vida religiosa, vida profètica per excel·lència, està també cridada a viure sota el signe d'aquesta conversió integral”.

La ciència: font per conèixer el misteri

L'Encíclica, continuà Torcal, “analitza detalladament tots els vectors ambientals i fa una diagnosi clarivident de la situació en què es troben, les causes que han conduït a la situació actual i algunes de les reaccions que aquestes situacions comporten. En fer aquesta anàlisi detallada, el Papa assumeix com a propi tot el coneixement que la ciència del nostre temps ha assolit sobre l'estat del planeta. Fent això, el Papa està dient que el diàleg de la religió amb la ciència no només és necessari sinó que pot també convertir-se en font de coneixement de Déu i de la seva creació: el llibre de la naturalesa té en la ciència un legítim intèrpret. Aquesta mirada es completa amb la llum que ve de la fe: l'univers és un misteri que invita descobrir un missatge d'harmonia universal que evoca un misteri més profund de comunió i destí comú”.

Per al ponent, “les raons profundes del desastre ecològic que vivim no poden sinó trobar-se en la violència que hi ha al cor de l'home i que, preocupant-se només pels propis interessos egoistes, l'encega fins al punt de posar en perill, no només la biodiversitat del planeta, sinó sobretot la seva mateixa supervivència com a espècie. La resposta a la crisi ecològica global passa per la conversió a un ecologia integral, és a dir, una transformació envers tot allò que és comú i que com a tal només amb la integració del que és comú, pot començar a resoldre's. Aquesta ecologia integral ha d'incloure en si mateix les dimensions ambientals, evidentment, però també econòmiques, socials, culturals, de la vida quotidiana... sempre en vista a obrar pel bé comú, l'única font capaç d'assolir una justícia vertadera i perdurable”.

El clam de la casa comuna

Davant aquest diagnòstic, “el Papa proposa una sèrie valenta de línies d'acció que impliquen tots els agents i elements que configuren les societats humanes, entre elles també les religions. L'esperança de la humanitat rau en la seva capacitat de convertir-se i deixar-se educar per engendrar una mirada nova envers la casa comú on habitem que creï una espiritualitat nova, trinitària, forjadora de goig i de pau, que gestioni els recursos naturals tot contemplant-los. L'Encíclica, adreçada als cristians i a tots els homes i dones de bona voluntat, acull el clam de la nostra casa comuna, que és 'també com una germana, amb la qual compartim l'existència, i com una mare bella que ens acull entre els seus braços' (LS 1) i enfoca el problema d'aquest clam des d'una perspectiva netament teològica. La voluntat del Papa és invitar-nos a tots plegats a realitzar una conversió ecològica integral (cf. LS 217) que partint de l'encontre amb Jesucrist, deixi brollar totes les conseqüències que es deriven d'aquets encontre”.

La invitació de realitzar urgentment aquesta conversió no neix, però, de modes polític-socials sinó de l'exigència que es desprèn del mateix Evangeli de Jesucrist i de la seva lluita contra el mal del món. “Aquesta llum sota la qual el Papa ens fa mirar els problemes de la casa comú, ens fa descobrir que aquests problemes no són només de tipus ambiental o de tipus social, sinó que tant uns com els altres estan imbricats mútuament formant una veritable problemàtica eco-social o bé socio-ambiental”.

Religions i crisi sistèmica

En la intervenció posterior, **Josep Maria Mallarach** va proposar una aproximació al tema central del seminari des del punt de vista de la relació entre natura i espiritualitat: “Actualment, quan el consens científic adverteix que les tendències

insostenibles a escala planetària ja han superat un punt de no retorn, la necessitat de donar respostes proporcionades als reptes, sostingudes pels valors més profunds, ha fet redescobrir el paper que les grans religions i tradicions espirituals del món haurien de tenir per fer front a la crisi sistèmica global, de la qual l'ecològica és part. L'extinció massiva d'espècies, la destrucció de sòls i ecosistemes productius, la contaminació de l'atmosfera, l'aire i l'aigua a un ritme i una escala sense precedents històrics interpel·la totes les religions i tradicions espirituals del món i les ha fet cercar, ensenyaments que puguin servir d'inspiració als fidels per revertir les tendències autodestructives. Això ha dut, com no podia ser altrament, a reconsiderar el valor espiritual de la natura. Per això, és tan necessari parlar del vincle espiritual amb la natura. I l'Encíclica "Laudato Si" ens ho ha posat de manifest d'una manera extraordinàriament eloqüent".

"La pèrdua del valor espiritual de la Natura -continuà Mallarach- ha estat un procés lent, a l'Europa occidental, nòrdica i central. Tan lent que poques persones s'adonaven de les immenses conseqüències que tindria. Aquesta pèrdua s'ha donat al llarg d'un procés que enfonsa les seves arrels en l'antropocentrisme del Renaixement i es desenvolupa a partir de la difusió i consolidació de les ideologies positivistes i materialistes que sostenen la revolució industrial als segles XVIII i XIX, sobretot en els ambients urbans. La colonització europea del món, gràcies a la seva superioritat tecnològica, ha anat difonent el paradigma materialista arreu, de bracet d'unes tecnologies fascinants, cada vegada més poderoses, sense ser conscients que la seva aplicació sense límits ètics ni morals causaria uns impactes devastadors en la integritat de les tradicions espirituals i de la pròpia natura que ens sosté i nodreix a tots".

La natura cosificada

Mallarach va recordar que "les reaccions conservacionistes que es varen desenvolupar a Europa a principis del segle XX encara esgrimien valors espirituals, i molt sovint immaterials: estètics, identitaris, culturals, etc. Però tot això es va esvaint a resultes de la difusió gradual del paradigma tecnocràtic mercantilista, fins gairebé desaparèixer després de la II Guerra Mundial. Fou així que la natura va quedar reduïda a un recurs natural, o a l'objecte d'estudi de les ciències positivistes de la Natura, o bé a l'escenari on les societats urbanes desenvolupem les seves activitats de lleure. En tot cas, la natura cosificada, resta despullada de misteri, de presències espirituals i de valors intrínsecs. Sembla que l'omnipresència divina desaparegués del tot. Aquest estat de coses comença a tocar fons a les acaballes del segle XX, quan es fan paleses, en les primeres avaluacions impulsades per l'ONU, les tendències insostenibles planetàries i es pren consciència que el model de desenvolupament material exponencial que Occident ha promogut ens porta de dret cap a la catàstrofe".

Les reaccions, aleshores, no es fan esperar i es despleguen al tombant de segle amb la confluència de diversos corrents: "reformulacions de la teologia o espiritualitat de la natura en les grans religions mundials, difusió de cosmologies dels pobles indígenes (fins llavors estrictament confinades), desenvolupament d'una ecologia pregona amb un fons espiritual, a més de les limitacions que la pròpia ciència occidental va admetent a les seves possibilitat d'explicar la realitat tangible, quan es confronta als límits del món material, ja sigui en la física de partícules o en l'astrofísica. Tot això, lligat a una insatisfacció creixent del model consumista desenvolupat en els països més rics materialment, ha portat una epidèmia de malalties degeneratives i mentals, malalties de civilització vinculades

al fet que, per primer cop en la història de la humanitat, una proporció cada vegada més gran de la població mundial viu desarrelada de la natura, en ambients artificialitzats”.

L'ecologia integral, nou paradigma

Enfront d'aquesta realitat, l'encíclica proposa un nou paradigma. Nou en la seva formulació, però profundament arrelat en la tradició cristiana. El papa Francesc planteja una crítica lúcida i profunda al paradigma materialista tecnocràtic i a l'economia depredadora. Demuestra que la justícia social i ambiental són dues cares de la mateixa moneda, que s'han d'abordar simultàniament. Proposa el concepte d'ecologia integral, i reitera que no hem de perdre mai la consciència de la nostra interdependència envers la natura. Diu que l'opció de vida cristiana comporta, necessàriament, la de ser protectors de la natura, de conservar la nostra llar comuna, la Germana Mare Terra, amb paraules de Sant Francesc. Ens convida a la conversió ecològica, a aprendre a viure millor consumint molt menys (aquells, sobretot, que formem part del països rics) i ens diu que hem de recuperar un estil de vida frugal, una mirada contemplativa i que hem de tornar a aprendre a pregar a la natura, amb la natura i per la natura”.

Entre els assistents del públic també hi havia alumnes de la DECA. Vives estava acompanyat a la taula presidencial, a més a més dels ponents, pel vicari episcopal per a l'Acció Pastoral i Rector d'Encamp, mossèn **Antoni Elvira**; el ministre de Salut del Govern d'Andorra, **Carles Álvarez Marfany**; i el cònsol major de Sant Julià de Lòria, que va subratllar la importància del tema tractat enguany, alhora que s'hi va voler referir al llibre *Lideratge ètic. Exemplantat pública*, que recull les ponències de l'edició de l'any passat de la Càtedra, per afirmar que l'ha ajudat a entendre la responsabilitat que comporta l'exercici d'un càrrec públic.